

**Pietní akt u hrobu Fridolína a Jiřího Hoyera
Vinohradský hřbitov, 22.7.2020**

Dámy a pánové,
přátelé,
ladies and gentlemen, friends.

Kdykoli církev něco koná, obrátí se nejprve k Bibli, ve které hledá oporu, radu, útěchu, povzbuzení. Vždy to tam najde. I já vám přečtu krátký úryvek z řeči proroka Barucha:

Slyš, Izraeli, přikázání života, napni sluch, abys poznal moudrost! Čím to, Izraeli, že jsi v nepřátelské zemi, že chřadneš v cizí zemi, poskvrněn jsi jako mrtvoly, že jsi připočten k těm, kteří sestoupili do podsvětí? Opustil jsi studnici moudrosti! Neboť kdybys byl chodil po Boží cestě, přebýval bys v pokoji na věky. Nauč se, kde je poznání, kde síla, kde důvtip, abys spolu zvěděl, kde je dlouhý věk a život, kde v pokoji září oči.

Poslední slova mluví o míru. Mír je velice zvláštní pojem, protože ho nelze definovat. Mír zcela určitě není *neválka*. Neválka je klid zbraní, je to příměří. Konflikt se může kdykoli znovu rozhořet. Všechny mírové smlouvy, všechny kapitulace jsou tak či onak jen seznamem určitých podmínek, pokaždé jiných, ale není to obecný pojem. Na druhé straně mír velmi dobře známe a jsme schopni podat bezpočtu jeho obrazů. Baruch použil obraz místa, *kde v radosti září oči*. Ale každý jich máme mnoho, protože jsme okamžiky míru mnohokrát intenzivně prožívali. Taková návštěva přátel v hájovně. Popíjí se smetana, voní maliny a lesní jahody na miskách vyložených platanovými listy, u nohou vám leží ospalí ohaři a kolem se nemotorně batolí dítě, které má s chůzí velké potíže. V pozadí stojí hájovna s otevřenými okny, ve kterých kvetou muškáty, a kousek vedle se suší bělostné prádlo, kterým povívá vítr jako prapory usmíření. Anebo návštěva u jiných přátel, ortodoxních Židů. V krbu se oheň mazlí s velkými poleny a dívat se na vánici za oknem je čistou zábavou. Na stole je už donesena lampa, někdo předčítá poutavý příběh, na stole voní lipový čaj, teplý chléb a miska s medem. Pravnučka sedí na klíně milovaného starce a splétá mu copánky z jeho patriarchálních vousů a on tiše sedí, aby jí nekazil hru, která dostala hodnotu práce. Sedí tak s úsměvem moudré něhy, kterou cizeloval desítky let.

To jsou ty případy, kdy intenzita štěstí čaruje s časem, který se zastavil a nejde zadržet. Pochopil jsem až dlouho později, že onen vrcholný stav lidského bytí,

který zde na zemi občas zažijeme, má svůj protějšek v bezčasi, kterým je věčnost. Proto je mír stálou touhou člověka. Proto se znovu a znovu musí mír obhajovat a někdy to stojí tisíce životů. V případě války, kterou si zde připomínáme, to byly desítky milionů.

V hrobě, u něhož stojíme, je uložen popel dvou mužů, otce a syna, kteří sice nezahynuli, ale riskantně nasadili své životy při Heydrichiádě. Co je teď na nás? Tři úkoly. Prvým je zachovat jim vděčnost a trvalou, tj. z generace na generaci přenášenou úctu. Druhým je chovat se tak, abychom neskončili jako Izrael v babylonském zajetí v době proroka Barucha. Za třetí uvědomit si, že mír je založen v lidských srdcích, a přestat se pachtit a hádat v rámci konzumní společnosti. Teď však popřejme Fridolínu a Jiřímu Hoyerovi věčný mír, odpočinutí věčné.

*

Má zde zaznít i slovo očitého svědka. Je těžko pochopitelné, že tímto svědkem jsem já. Vždyť jsem byl malý, sotva pětiletý hošík. Ačkoli jsem tomu nemohl rozumět, byly tehdy v mé ruce desítky životů. To jsem si nemohl uvědomovat. Ovšem tajemný tlak, kterým mě zatížilo tajemství, které mi pan Hoyer svěřil, mě tiskl až k zemi. Šlo o to, že jsem se snažil v době, kdy jsem čekal na tatínka, který mě vodil z tělocviku domů, nadzdvihnout roh těžké žíněny. Pan Hoyer mě při tom načapal a dohodl se mnou, že zkusí zjistit, jestli už jsem velkej muskej. Zkouška spočívala v tom, zda vydržím mít tajemství. Když jsem všechno pochopil, podali jsme si ruce a dozvěděl jsem se, že tajemstvím bude, že nikdy nepromluvíme o té žíněnce. Nesmírně se mi ulevilo, protože si tedy nemohl stěžovat u rodičů. K tomuto incidentu došlo v polovině května 1942. Naše rodina brzo poté odjela na venkov a vrátili jsme se až koncem září. Když jsem v říjnu poprvé přišel cvičit, uvítal mě pan Hoyer nadšeně. „Nazdáááár, muskej.“

Chodil jsem cvičit ještě řadu let, a když už jsem cvičit přestal, zastavoval jsem se tam občas na kus řeči. Někdy v roce 1964 mi už hodně starý pan Hoyer řekl, že je načase, aby mi prozradil, co vlastně bylo tím tajemstvím. Pod žíněnkou tehdy byly uschovány zbraně, kterými byl zabit Heydrich, a muž, který kolem mne několikrát při mém čekání na tatínka prošel, byl Valčík. Pak se na mne podíval a řekl: „Muskej, muskej, ty jsi nějaký zelený. Dáme si koňak.“ Po tom přípitku jsem odešel a víckrát jsme se nesešli.

Po této dnešní slavnosti se třeba stane, že mě někdo vyznamená za druhý odboj. Měl bych to za velmi úsměvné, ale potěšilo by mě to kvůli Hoyerům, kteří by museli být současně vyznamenáni in memoriam.

**Promluva při Requiem při 80. výročí vzniku 1. čs. stíhací perutě v RAF
Bazilika Nanebevzetí Panny Marie na Strahově, 22.7.2020**

Liturgické texty:

1. čtení: Gen 4, 1-10

Žalm 130 (129)

2. čtení: Zjev 20, 12-15

Evangelium: Jan 14, 12-13

Otče opate, milý Danieli,
přátelé, lidé dobří,
friends, good people,

dovolím si nejmenovat nikoho z významných, protože by mi to zabralo celý čas kázání, ale také proto, že všichni ostatní by se stali bezvýznamnými a takové rozlišení v chrámu Božím neexistuje.

Shromáždili jsme se zde, abychom si připomněli 80. výročí vzniku 1. čs. stíhací perutě v RAF. Přesně to bylo před deseti dny, 12. července. Jsme v kostele kláštera na Strahově. Jméno *Strahov* je pradávné a označuje místo *strážení*. Odtud byl strážěn Pražský hrad. Důvod, proč jsme právě zde, je ovšem jiný. Při Heydrichiádě zahynul sice přirozenou smrtí na infarkt opat Zavoral, zapojený do akce parašutistů. Jeho náhlá smrt jasně souvisela s událostmi, protože nebyl nijak zvlášť nemocen.

Budeme slavit Requiem, tj. přát vzpomínaným věčné odpočnutí. Bylo by však velkým omylem domnívat se, že se budeme zabývat smrtí. Křesťanský pohřeb se smrti týká, ale je oslavou života těch, na které myslíme. Nesmíme zapomínat, že smrt patří k životu, ale nikoli život ke smrti.

Pro dnešní den jsem vybral tři úryvky z Písma sv. a jeden žalm. Zvolil jsem tak, aby vše mluvilo k události, na niž vzpomínáme.

Příběh Kainův stojí na samém začátku Bible, knihy, či lépe souboru knih, které pojednávají o dějinách viny, trestu a vykoupení. Četli jsme o archetypu 2. hříchu, kterého se lidé dopustili, o bratrovraždě. Protože jsme všichni stvořeni týmž Bohem, kterého oslovujeme *Otče náš*, jsou všichni lidé bratři a sestry, a každé zabití bližního je tedy bratrovražda. Stejný je i motiv. Kain záviděl Ábelovi, že Hospodin Ábelovu oběť přijímá a jeho vlastní odmítá. Odmítal ji, protože Kain byl lakomec a obětoval věci téměř na vyhození. V pozadí činu tak stojí vlastně krádež a touha po moci.

Země se napojila krví Ábela. Je děsivé, když pomyslíme, kolik krve již vypila země. A stále plodí víno. Příroda to zvládá. Horší je to s našimi jizvami, které vyoraly dějiny do naší paměti.

Proti první knize Bible stojí v našich úryvcích kniha poslední. Proti počátku lidské tragédie stojí finální vítězství milosrdenství. V obraze posledního soudu se mluví o tom, odkud přijdou obžalovaní, z moří a ze všech míst, kde zemřeli. Budou tu všichni. Vrazi a oběti budou vzájemně konfrontováni a nebudou se moct hájit. Všechno už řekli, vše je zjevné. My jsme zatím ve stadiu obhajoby. Ihned po narození jsme postaveni před Boží soud a je nám řečeno: *Cokoli řeknete nebo učiníte, může být použito proti vám*. Jako svědkové vypovídáme o druhých a oni vydávají svědectví o nás. Zdá se být jasné, jak dopadne verdikt nad Heydrichem a parašutisty. I my dnes vydáme svědectví, že vykonavatel rozsudku nad mnohanásobným vrahem není vrah, i když se opakovaně říká, že Heydrich byl zavražděn.

K oběma textům říká mnoho žalm stotřicátý. Žalmista volá *De profundis, Z hlubin* s vědomím, že před Božím soudem neobstojí nikdo. Slova: *Kdybys uchovával v paměti viny, Hospodine* jsou samozřejmě metaforou. Bůh ví všechno a všechno je a zůstane v jeho paměti. Je to však jasné vysvětlení pojmu *odpuštění*, protože *odpustit* není *zapomenout*. Odpustit můžeme přesto, že jsme si vědomi křivdy na nás spáchané.

Ve dvou větách Janova evangelia se dozvídáme, co je nejvyšším vrcholem lásky. Položme si otázku, co a koho milovali parašutisté. V básni o sv. Prokopovi říká Jan Zahradníček, že *stál pevně v tom sporu odvěkém o víru, řeč a zem*. Ať už slovo *víra* v citovaném verši budeme chápat doslovně, všichni tři hlavní atentátníci byli katolíci, nebo přeneseně jako víru v lidskost, je jisté, že u nich šlo o toto. *Zem* znamená *vlast* a *řeč* znamená *národ*, jehož je prvořadým znakem. A teď se, přátelé, podívejte, kam jsme dospěli my. Víra je u věřících ochablá, u nevěřících vysmívaná. Vlastenectví je zakázáno pomalu zákonem a národ se má rozplynout v evropanství, protože hlášaná doktrína říká, že jsme Češi, protože jsme Evropani. Zemřou s tím, že logicky správný je opak: protože jsem Čech, jsem Evropan. Nedivme se pak, že nám dnes vládnou lidé jako soudružka Semelová, která klidně na půdě Parlamentu řekla, že neví, proč se stále přetřásá případ Dr. Milady Horákové, když přece byla odsouzena podle tehdy platných zákonů. To je hodně špatné, ale daleko, daleko horší je, že se tam nenašel nikdo, kdo by jí řekl, že tím pádem schvaluje i holocaust a vše, co se dělo za Heydrichiády, protože to rovněž proběhlo podle tehdy platných zákonů.

Ale vraťme se k nám. Doufejme, že nikdo z nás se nedostaneme do situace Krista nebo parašutistů. Naši vojáci a policisté se do ní dostávají. Tím nejsme vyvázáni z Kristova požadavku. Život každého z nás se skládá z určitého počtu dnů a hodin. Ty všechny jsou částmi života. Můžeme a máme je věnovat druhým. Nezájem rodičů o děti odstrčené k počítačovým hrám, nikdy nebo zřídka navštívení rodiče, jsou strašnou obžalobou.

Na závěr bych rád řekl, že svobodu je třeba hájit včas, protože je-li ztracena, musí být zaplácena mnoha životy. Víím, že i obhajoba včas je vždy hrdinstvím a hrdinství je překonání strachu z toho, co mě může postihnout. Přeji vám i sobě, aby nám Bůh dal k tomu vždycky sílu. Tak se staň, amen.

Přímluvy

Obrátme se, bratři a sestry, k všemohoucímu Bohu Otci, Stvořiteli a Soudci nás všech:

* Prosme za naše bratry a sestry, které si dnes připomínáme, aby jim Bůh otevřel brány Ráje a dopřál jim, aby se setkali se všemi, které ve svém pozemském životě milovali.

* Prosme za náš národ a vlast, kterým obětovali své mladé životy. Nedopust', abychom se propadli do bídy, hanby a sporů.

* Prosme za mladé lidi, aby měli před očima jejich čin a vždy a stále hájili lidskou důstojnost a žili v pravdě, aby nebylo třeba obětí tak strašných.

* Prosme za nás samotné, abychom se v úctě sklonili před jejich činem a nepřipustili zlehčit nebo zneuctít jejich památku.

* Prosme, abychom nepřipustili překrucování dějin a usilovali o jejich všeobecnou znalost.

* Prosme za mír mezi lidmi všude ve světě a za ty, kdo trpí jeho nedostatkem.

* Prosme za ty, kdo jsou nositeli a konateli zla, aby se, dokud mohou, obrátili, žili v pokání a došli odpuštění.

* Prosme, aby všichni lidé došli k poznání, že jeden každý jsme člověk a neseme odpovědnost za sebe i za druhé.

* Prosme za svá srdce, abys je uklidnil a vložil do nich mír, radost a pravdu, abychom je přinášeli, kamkoli přijdeme.

Tak k tobě voláme v útrapách a bolestech srdce s důvěrou ve tvé milosrdenství, v němž žiješ a kraluješ na věky věků. Amen.